

Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Doğum Algıları ve Premenstrual Sendrom ile İlişkisi

Birth Perceptions of Midwifery Students and Its Relationship with Premenstrual Syndrome

Sümeyye BARUT¹

ÖZ

Kesitsel tipte olan bu çalışmada ebelik bölümü öğrencilerinin doğum algıları ve premenstrual sendrom ile ilişkisi incelenmiştir.

Çalışma Nisan 2021 tarihlerinde Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin 214 Ebelik Bölümü öğrencisi ile yürütülmüştür. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ile Travmatik Doğum Algısı Ölçeği (TDAÖ) ve Premenstrual Sendrom Ölçeği (PMS) kullanılarak toplandı. Verilerin analizi SPSS 22.0 programında; sayı, yüzde, ortalama, ki kare testi ve Pearson korelasyon analizi kullanılarak yapıldı.

Öğrencilerin %77,1'inin orta ve üzerinde travmatik doğum algısına sahip olduğu, %66,4'ünün premenstrual semptom yaşadığı belirlendi. Öğrencilerin PMS ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması 127,27±42,15, TDAÖ puan ortalaması 70,64±23,56 olarak belirlendi. Öğrencilerin PMS ölçeği toplam puan skorları ve TDAÖ toplam puan skorları arasındaki ilişkinin düşük seviyede, pozitif yönde ve anlamlı olduğu belirlendi ($r(214)=0,14$, $p<0,05$).

Sonuçlar doğrultusunda olumlu doğum algısına sahip ebeler yetiştirilmesi ve doğum sürecinde gebelere etkili müdahalelerde bulunulabilmesi için, öğrencilerin premenstrual sendroma yönelik farkındalıklarının artırılması ve olumsuz doğum algılarının değiştirilmesine yönelik girişimlerde bulunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebe, Öğrenci, Travmatik doğum algısı, Premenstrual sendrom

ABSTRACT

In this cross-sectional study, birth perceptions of midwifery students and their relationship with premenstrual syndrome were examined.

The study was carried out with 214 midwifery students of Fırat University Faculty of Health Sciences in April 2021. The data were collected using the Personal Information Form prepared by the researcher, the Traumatic Birth Perception Scale (TCPS) and the Premenstrual Syndrome Scale (PMS). Analysis of the data used number, percentage, mean, chi-square test and Pearson correlation analysis in SPSS 22.0 program.

It was determined that 77.1% of the students had a medium and above traumatic birth perception, 66.4% of them experienced premenstrual symptoms. The total mean score of the students from the PMS scale was determined to be 127,27±42,15, and the average TCPS score to 70,64±23,56. It was determined that the relationship between students' PMS scale total score scores and TCPS total score scores was low, positive and significant ($r(214)=0,14$, $p<0,05$).

In line with the results, it is recommended to raise students' awareness of premenstrual syndrome and to make attempts to change negative birth perceptions in order to raise midwives with positive birth perception and to make effective interventions to pregnant women during the delivery process.

Keywords: Midwife, Student, Traumatic birth perception, Premenstrual syndrome

Bu çalışma '4th International New York Conference'da sözel bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Dr. Sümeyye BARUT, Ebelik, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, sbarut@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1222-9692

İletişim / Corresponding Author: Sümeyye BARUT
e-posta/e-mail: sbarut@firat.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 02.05.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 25.04.2022

GİRİŞ

Doğum süreci, fiziksel ve duygusal tepkilerin bir arada olduğu, bir kadının yaşayacağı en özel deneyimdir.¹ Doğum algısı ise kadının yaşayacağı muhteşem bir deneyime veya ömür boyu hatırlayacağı olumsuz bir doğum hikayesine neden olan en önemli faktördür. Doğum algısı, kadının doğuma bakış açısından, kişilik özelliklerinden, önceki doğum deneyiminden ve bulunduğu toplumun kültürel yapısından etkilenmektedir.²

Kadının doğumu olumlu algılaması doğum korkusunu, doğum sürecinde ağrı kesici, anestezi ve oksitosinin kullanılmasını, müdahaleli doğum oranlarını azaltmakta ve doğum sürecini olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca annenin doğum sonu memnuniyetini arttırarak anne-bebek bağlanmasını etkilemekte, annenin bebeği ile daha güçlü bir ilişki kurmasını sağlamakta ve sonraki doğumlarına olumlu bakış açısı kazandırmaktadır.³ Kadının doğumu olumsuz algılaması müdahaleli doğum (oksitosin kullanımı, epizyotomi ve amniyotomi uygulamaları) ve elektif sezaryen oranlarında artışa neden olmakta, doğum tercihi ve şeklini, doğum sonu memnuniyeti, doğum sonu emosyonel süreci, ailesi ile ilişkiyi ve anne bebek bağlanmasını negatif yönde etkilemektedir.⁴

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), doğum yapan veya doğum deneyimi yaşayacak kadınlar için “olumlu doğum deneyimini” önemli bir hedef noktası olarak kabul etmektedir. Olumlu doğum deneyimi, klinik ve psikolojik olarak güvenli bir ortamda, doğum arkadaşından / arkadaşlarından fiziksel ve duygusal desteği varlığında; teknik açıdan yetkin ve nazik, klinik personelin sürekli desteği ile sağlıklı bir bebek doğurma deneyimidir.⁴

Kadınların duyguları ve yaşam kalitesi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olan Premenstrüel sendrom (PMS), menstruasyonun luteal fazında ortaya çıkan, menstruasyon başlangıcıyla düzelen, üreme çağı süresince büyük oranda karşılaşılan,

yaygın üreme çağı hastalıklarından biridir.⁵ Literatürde PMS'nin öğrencilerde yaygın görüldüğü ve öğrencilerin günlük yaşam aktivitelerini, üretkenliklerini önemli ölçüde etkilediği, PMS'nin kadınları fiziksel, emosyonel ve sosyal yönden etkilediği bildirilmiştir.⁶

Premenstrüel semptomların öğrencilerin doğum algılarını etkilediği düşünülmektedir.⁷ Ebeler PMS yaşayan kadına ve ailesine bütüncül bir yaklaşımla bakım vermektedir. Doğumda verilen sürekli ebe desteğinin vajinal doğum oranlarını artırdığı, doğum süresini kısalttığı, neonatal sonuçları iyileştirdiği ve doğum algısını olumlu etkilediği bildirilmiştir.^{8, 9} Ebeler bu desteği verebilmek için önce doğuma yönelik kendi algı ve doğum algısını etkileyen etkenleri bilmesi gerekmektedir.¹⁰

Ebelik bölümü öğrencilerinin eğitim süreci, doğuma yönelik var olan olumsuz algılarının değiştirilmesi, PMS'nin sorgulanması, konuya yönelik farkındalıklarının artırılması ve bunlara yönelik girişimlerin uygulanması açısından önemli bir fırsattır.¹¹

Olumlu bir doğum algısı olan ebelerin doğumun her aşamasında gebenin korkularını azaltma ve cesaretlendirme noktasında daha etkin müdahalelerde bulunacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışma ebelik bölümü öğrencilerinin doğuma yönelik algıları ve PMS ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Araştırma kesitsel tiptedir.

Evren ve Örneklem Seçimi

Araştırma Nisan 2021 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde öğrenim gören 331 kız öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılmadan tüm evrene ulaşılmak istenmiş, ancak çalışmaya katılmak istemeyen, uzaktan eğitim sürecinde ulaşılamayan öğrenciler olması nedeniyle, yabancı uyruklu olmayan, veri toplanan tarihlerde çalışmaya katılmayı kabul eden ve eksik verisi bulunmayan 214 öğrenci araştırmaya dahil edildi. Araştırma anketleri Google formlar uygulaması (Google LLC, Mountain View, CA, ABD) kullanılarak geliştirildi. Anket formlarındaki sorulara, ulaşılabilirliğin kolay olması nedeniyle bu yöntem seçildi.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından literatür taraması yapılarak hazırlanan 14 sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu ile Travmatik Doğum Algısı Ölçeği (TDAÖ) ve Premenstrual Sendrom Ölçeği (PMS) kullanılarak toplandı.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan formda sosyodemografik (yaş, sınıf, medeni durum, aile tipi, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim düzeyi) ve obstetrik (gebelik geçirme durumu, canlı doğum sayısı, doğum yaptıysa doğum şekli, düşük yapma durumu ve katılımcının doğum şekli) özellikleri içeren sorular yer almaktadır¹¹.

Premenstrual Sendrom Ölçeği

Premenstrual belirtileri ve şiddeti belirlemek amacıyla Gençdoğan tarafından 2006 yılında geliştirilmiştir.¹² 44 madde ve beşli Likert tipinde olan ölçek son üç ay içindeki PMS belirtilerini ölçmektedir. Ölçek en düşük puanı 44, en yüksek puanı 220'dir. Yüksek puan alınması PMS yaşama

oranının fazla olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan toplam puan 111 ve üstü olması PMS'nin "var" olduğunu gösterirken 110 ve altı PMS'nin "yok" olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0,97 olarak bulunmuştur.

Travmatik Doğum Algısı Ölçeği

Üreme çağındaki kadınların travmatik doğum algı düzeylerini değerlendirmek amacıyla Yalnız ve ark. (2016) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe geçerlik güvenilirliği yapılmıştır.¹³ Ölçek, kadın doğum kavramını düşündüğünde hissettiği kaygı, korku, endişe gibi düşünce ve duyguları kapsayan toplam 13 sorudan oluşmaktadır. Her problem için hiç korkmamdan, çok korkarıma 0'dan 10'a puanlama yapılmaktadır. Ölçeğin toplam ortalama puanı, travmatik doğum algı seviyesini göstermektedir. Ölçekten alınan en düşük ve en yüksek puan 0 ve 130'dur. Ölçekten alınan puan yükseldikçe travmatik doğum algısının yükseldiğini gösterir. Ölçeğin toplam puan ortalamaları aralığı 0-26 arasında ise çok düşük, 27- 52 ise düşük, 53-78 ise orta, 79-104 ise yüksek ve 105-130 ise çok yüksek düzeyde travmatik doğum algısını gösterir. Ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0.89'dur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri SPSS 25.0 for Windows yazılımı (SPSS, Chicago, IL, USA) ile değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistikler sayı, yüzde, ortalama, standart sapma olarak verildi. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında Ki-Kare testi, ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi kullanılarak belirlendi. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak belirlendi.

Araştırma Etik Yönü

Araştırma için Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu (Oturum Sayısı 2021/05 - 31), kurum izinleri (E-31970446-730.10-41968) alınmıştır.

Öğrencilerin anketleri uygulamaya başlamadan önce Google forms uygulaması üzerinden araştırma hakkında bilgi verilmiş ve onayları alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin yaş ortalaması $20,78 \pm 1,56$ (min:18, mak:25)'tür. Öğrencilerin %32,7'si 1. Sınıf, %25,7'si ikinci sınıf, %18,2'si üçüncü sınıf, %23,4'ü dördüncü

sınıf, %82,2'si, çekirdek aile tipi, %82,7'si orta gelir düzeyine sahip, %60,3'ü bir il merkezinde yaşamakta, %67,8'inin 3 ve daha fazla kardeşi bulunmakta, %45,8'inin anne eğitim düzeyi ilkokul, %89,7'sinin kendi doğum şekli vajinal doğumdur.

Tablo 1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı (n=214)

Özellikler	n	%
Yaş (yıl) (Ort.± SS) 20,78 ± 1,56		
Sınıf		
1.Sınıf	70	32,7
2.Sınıf	55	25,7
3.Sınıf	39	18,2
4.Sınıf	50	23,4
Aile Tipi		
Çekirdek	176	82,2
Geniş	38	17,8
Gelir Düzeyi		
Düşük	37	17,3
Orta ve yüksek	177	82,7
Yaşanılan yer		
İl merkezi	129	60,3
İlçe merkezi	56	26,2
Köy-kasaba	29	13,6
Kardeş sayısı		
Bir kardeş	22	10,3
İki kardeş	47	22,0
Üç ve daha fazla kardeş	145	67,8
Anne eğitim düzeyi		
Okur-yazar	67	31,3
İlkokul	98	45,8
Ortaokul	22	10,3
Lise ve üstü	27	12,6
Tablo 1. (Devamı)		
Öğrencinin kendi doğum şekli		
Vajinal	192	89,7
Sezeryan	22	10,3

Tablo 3. (Devamı)

Yaşanılan yer															
İl merkezi	2	33,3	32	74,4	50	58,1	34	53,1	11	73,3	80	62,7	40	55,6	
İlçe merkezi	1	16,7	8	18,6	24	27,9	20	31,3	3	20,0	34	23,9	22	30,6	
Köy-kasaba	3	50	3	7,0	12	14,0	10	15,6	1	6,7	19	13,4	10	13,9	
										X ² = 13,26					
										p=0,103					
Kardeş sayısı															
Bir kardeş	0	0	6	14,0	9	10,5	6	9,4	1	6,7	12	8,5	10	13,9	
İki kardeş	1	16,7	11	25,6	20	23,3	12	18,8	3	20,0	27	19,0	20	27,8	
Üç ve fazla kardeş	5	83,3	26	60,5	57	66,3	46	71,9	11	73,3	103	72,5	42	58,3	
										X ² = 2,96					
										p=0,937					
Anne eğitim düzeyi															
Okur-yazar	3	50,0	12	27,9	28	32,6	20	31,3	4	26,7	48	33,8	19	26,4	
İlkokul	2	33,3	24	55,8	41	47,7	23	35,9	8	53,3	64	45,1	34	47,2	
Ortaokul	1	16,7	3	7,0	7	8,1	10	15,6	1	6,7	13	9,2	9	12,5	
Lise ve üstü	0	0,0	4	9,3	10	11,6	11	17,2	1	13,3	17	12,0	10	13,9	
										X ² = 9,04					
										p=0,699					
Öğrencinin kendi doğum şekli															
Vajinal	6	100	38	88,4	77	89,5	59	92,2	12	80,0	126	88,7	66	91,7	
Sezeryan	0	0,0	5	11,6	9	10,5	5	7,8	3	20	16	11,3	6	8,3	
										X ² = 2,73					
										p=0,603					

Tablo 4’de PMS yaşanmasına göre TDAÖ düzeylerinin karşılaştırılması verildi. PMS yaşayanların %1,4’ünün çok düşük düzey, %21,1’inin düşük düzey, %38’inin orta düzey, %31,7’sinin yüksek düzey, %7,7’sinin çok yüksek düzey TDA’sına sahip oldukları ve gruplar arasındaki farkın

anlamli olmadığı belirlendi. PMS yaşamayanların, %5,6’sının çok düşük düzey, %18,1’inin düşük düzey, %44,4’ünün orta düzey, %26,4’ünün yüksek düzey, %5,6’sının çok yüksek düzeyde TDA’sına sahip oldukları belirlendi.

Tablo 4. PMS Yaşanmasına Göre TDAÖ Düzeylerinin Karşılaştırılması

	PMS var (n=145)		PMS yok (n=77)	
	n	%	n	%
TDAÖ düzeyleri				
Çok düşük (0-26)	2	1,4	4	5,6
Düşük (27- 52)	30	21,1	13	18,1
Orta (53-78)	54	38,0	32	44,4
Yüksek (79-104)	45	31,7	19	26,4
Çok yüksek (105-130)	11	7,7	4	5,6
				X ² = 4,42
				p=0,352

Tablo 5. PMS ve TDAÖ Toplam Puanları Ortalama, Standart Sapma Ve Korelasyon Değerleri

	Ort	SS	r	p
TDAÖ toplam	70,64	23,56		
PMS toplam	127,27	42,15	0,14	0,037

Kadının doğumu travmatik algılaması doğum tercihi, doğum memnuniyeti ve ruhsal durumunu olumsuz etkilemektedir.¹⁴ Olumsuz doğum algısının değiştirilmesi doğumun olumlu bir şekilde sonuçlanmasını sağlayacaktır.¹⁵ Kadının doğumu algılama şekli çeşitli faktörlerle ilişkili olabilmektedir. Kadının yakınlarından duyduğu doğum hikayeleri, annesinin doğum deneyimleri, medyada doğumun yansıtılış şekli, yetersiz ve yanlış bilgiye sahip olmak ve en önemlisi de sağlık personelinin aldıkları destek bu faktörler arasında yer almaktadır. Gençlerde yaygın olarak görülen premenstrual sendrom ile sağlıklı yaşam davranışları arasında pozitif yönde ilişki olduğunu bildirilmiştir.¹⁶ Bu noktada gebelikte ve doğumda kadınlarla birebir iletişim halinde olacak ebelik bölümü öğrencilerinin doğuma yönelik algılarını ve PMS ile ilişkisini belirlemek sağlıklı yaşam davranışı geliştirmek ve bu konuya yönelik farkındalıklarının artırılmasını sağlamak önemlidir. Literatürde ebelik bölümü öğrencilerinin doğum algılarını ve premenstrual sendrom ile ilişkisini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmamızda ebelik bölümü öğrencilerinin doğum algıları ve premenstrual sendrom ile ilişkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Çalışmada öğrencilerin %77.1'i orta ve üzerinde travmatik doğum algısına sahip olduğu, ve %66.4'ünün premenstrual sendrom yaşadığı belirlenmiştir (Tablo 2). Yapılan araştırmalarda PMS sıklığı %50-%73 arasında değişim gösterdiğini, ülkemizde öğrencilerle yapılan çalışmalarda ise bu oranın %50'nin üzerinde olduğunu görmekteyiz.^{17, 18} Sonuçlar çalışmamızla paralellik göstermekle birlikte öğrencilerde görülen premenstrual sendrom yaşama oranının ciddiyetini de göstermektedir. Var olan değişimlerin ise nedeninin çalışmaların

evli olan kadınlar, boşanmış kadınlar ve farklı alanda ki öğrenciler gibi farklı gruplarda yapılması ve bireysel yaşam tarzında ki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.^{19, 20} Yapılan çalışmalar doğuma yönelik var olan korkuların nedenlerinin; önceden doğum deneyiminin olmaması, doğumla ilgili kötü hikayeleri duyma, travmatik doğum deneyimine sahip olan bir yakının olması, kötü giden bir doğuma şahit olma, medyadaki olumsuz yorumlamalar, bilgi eksikliği veya doğuma yönelik aşırı bilgi sahibi olmak, inançlar, hastalıklar, belirsizlik, sağlık personeline güvenmeme ve sağlık personeli ile yaşanan negatif deneyimler olduğunu belirlemiştir.^{21, 22} Literatürde öğrencilerin doğum algısının aynı ölçekle değerlendiren çalışmaya rastlanmamakla birlikte, hemşirelik öğrencilerinin yarı yapılandırılmış odak grup görüşme ile doğum algılarının değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin özellikle vajinal doğum ile ilgili korkularının olduğu belirlenmiştir.¹¹ Yapılan başka bir çalışmada uygulama dersinde ilk defa vajinal doğum görenlerin %63 oranında doğumu zor olarak tanımladıkları bildirilmiştir.²³ Öğrenciler dışında yapılan çalışmalarda doğum algısı oranına bakıldığında kadınların yaklaşık %5-73 oranında doğumu travmatik bir olay olarak tanımladıkları görülmektedir.^{11, 24-26} Ayrıca bazı çalışmalarda kadınların yarısının doğumlarını travmatik olarak nitelendirdikleri bildirilmiştir.^{27,28} Oranlardaki farklılıklar TDA'nın birçok faktörden etkilenmesinden, kullanılan ölçüm araçlarından ve örnekleminizi ebelik bölümü öğrencilerini kapsamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.^{13, 28} Çalışmada öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin TDA düzeylerinin

azaldığı belirlendi ($p<0.05$) (Tablo 3). Yapılan bir çalışmada öğrencilerin doğum dersini görme durumları ile vajinal doğum tercihleri arasındaki ilişki incelenmiş ve bu dersi görenlerin vajinal doğumu daha çok tercih ettikleri bildirilmiştir.²⁹ Hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin kadın sağlığı dersini aldıktan sonra, doğuma bakış açılarının olumlu yönde değişim gösterdiği belirlenmiştir.²³ Son sınıf hemşirelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada, doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersini almadan önce öğrencilerin TDA toplam puanı 70,1 olduğu, dersi aldıktan sonra 61,74'e düştüğü belirlenmiştir.³⁰ Bu oranlar çalışmamızı desteklemektedir. Çalışmamız literatürle uyum göstermektedir. Bu sonuçlar ile bilgi düzeyinin TDA düzeyini azalttığı söylenebilir.

Çalışmada sosyodemografik özelliklerin TDA düzeylerini ve yaşanan PMS'yi etkilemediği belirlendi ($p>0.05$) (Tablo 3). Literatür incelendiğinde öğrencilerin TDA'sı ve benzer tanıtıcı özelliklerin incelendiği çalışmaya rastlanmamakla birlikte farklı gruplarda yapılan doğum algıları ve doğum tercihlerini etkileyen tanıtıcı özelliklerin incelendiği bazı çalışmalara rastlanmıştır. Gebelerde yapılan bir çalışmada TDA puan ortalaması ile tanıtıcı özellikler karşılaştırılmış, aile tipi, sosyal güvence durumu, yaşanan yer, eşin eğitim düzeyi gibi özellikler ile aralarında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır.³¹ Ebelik öğrencilerinin normal doğuma yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada, farklı özelliklerle TDA puan ortalamaları karşılaştırılmış ve benzer özelliklerden kardeş sayısının normal doğum tercihleri ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı bildirilmiştir.²⁹ Bu sonuçlara göre sosyodemografik özelliklerin doğum algısını etkilemediği söylenebilir.

Yapılan bir çalışmada PMS semptomlarının bekar olan grupta daha şiddetli yaşandığı bildirilmiştir.³² Üniversite öğrencilerinde yapılan başka bir çalışmada sonuçlarımızı desteklemektedir.¹⁸ Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin bekar olmaları nedeniyle PMS yaşama oranını yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Örneklemini üniversite öğrencilerinin oluşturduğu başka bir çalışmada PMS yaşama durumuna göre sosyodemografik özellikler karşılaştırılmış ve sınıf düzeyi, yaşanan yer, anne eğitimi gibi özellikler ile PMS yaşama arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.³³ Yapılan araştırmalar sonuçlarımızı desteklemektedir.

Çalışmada PMS yaşayanların daha fazla TDA yaşadıkları görülse de gruplar arasında fark yoktu ($p>0.05$). Bunun nedeninin örneklemin sayısının düşük olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde PMS ile TDA düzeylerini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmada PMS ve TDAÖ toplam puan ortalamalarının yüksek ve aralarında düşük düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu belirlendi ($r(220)=0,18$, $p<0,05$). Literatürde benzer çalışmaya rastlanmamıştır. İki faktöründe çok çeşitli etkenlerden etkilendiği bilinmektedir.^{34, 35} Travmatik doğum algısını etkileyen faktörler arasında doğum ağrısı, doğum korkusu, epizyotomi, fundal bası, indüksiyon gibi daha birçok faktör yer almaktadır. PMS'de yaşanan yaygın şikayetler arasında ise alt karın ağrısı, sırt bölgesinde ağrı gibi adet ağrısı şikayetleri bulunmaktadır.³⁶ Aradaki pozitif ilişkinin ortak nokta olan ağrıdan kaynaklandığı düşünülebilir. PMS'de yaşanan ağrının ve doğuma yönelik olumsuz hikayeler ve bilinmezliklerle birleşmesi PMS ve TDAÖ toplam puanları arasında ki pozitif ilişkiyi açıklayabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda ebelik bölümü öğrencilerinin TDAÖ ve PMS toplam puanlarının yüksek olduğu ve PMS arttıkça TDA'nın da arttığı belirlendi.

Sonuçlar doğrultusunda olumlu doğum algısına sahip ebeler yetiştirilmesi ve doğum sürecinde gebelere etkin müdahalede bulunulabilmesi için, öğrencilerin

premenstrual sendroma ilişkin farkındalıklarının artırılması ve olumsuz doğum algılarının değiştirilmesi için girişimlerde bulunulması önerilmektedir. Verilen derslerde doğum algısına özel önem verilmesi, buna yönelik uygulanabilecek girişimler, yöntemler hakkında eğitim ve

uygulamaların yapılması, öğrencilerin uygulamada gebe okulunda bulunmalarının sağlanması önerilebilir. Aynı konuda daha büyük örneklerle çalışmaların yapılması konuya yönelik farkındalığı artıracığından önerilebilir

KAYNAKLAR

1. Yıldırım, G. ve Hotun Şahin, N. (2003). "Doğum ağrısının kontrolünde hemşirelik yaklaşımı". CÜ Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 7 (1), 14-20.
2. İsbir, G.G. ve İnci, F. (2014). "Travmatik Doğum Ve Hemşirelik Yaklaşımları". Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 1 (1), 29-40.
3. Jafari, E, Mohebbi, P. and Mazloomzadeh, S. (2017). "Factors related to women's childbirth satisfaction in physiologic and routine childbirth groups". Iranian Journal Of Nursing And Midwifery Research, 22 (3), 219.
4. World Health Organization. (2018). "Intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization. Erişim adresi: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/260178/9789241550215-eng.pdf> (Erişim tarihi: 27.04.2021).
5. Rizk, D.E, Mosallam, M, Alyan, S. and Nagelkerke, N. (2006). "Prevalence and impact of premenstrual syndrome in adolescent schoolgirls in the United Arab Emirates". Acta obstetricia et gynecologica Scandinavica, 85 (5), 589-598.
6. Selçuk, K.T, Avcı, D. ve Alp, F.Y. (2014). "Hemşirelik öğrencilerinde premenstrual sendrom prevalansı ve etkileyen etmenler". Journal of Psychiatric Nursing, 5 (2), 98-103.
7. Matsumoto, T, Egawa, M, Kimura, T, and Hayashi, T. (2019). "A potential relation between premenstrual symptoms and subjective perception of health and stress among college students: a cross-sectional study". BioPsychoSocial medicine, 13, 26.
8. Bohren, M.A, Hofmeyr, G.J, Sakala, C, Fukuzawa, R.K. and Cuthbert, A. (2017). "Continuous support for women during childbirth". Cochrane Database of Systematic Reviews, (7), 1-10.
9. Şimşek, H, Demirci, H. ve Bolsoy, N. (2018). "Sosyal destek sistemleri ve ebelik". Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8 (2), 97-103.
10. Dahlen, H.G, Barclay, L.M, and Homer, C. S. (2010). "The novice birthing: theorising first-time mothers' experiences of birth at home and in hospital in Australia". Midwifery, 26 (1), 53-63.
11. Kapisiz, O, Karaca, A, Suzer Ozkan, F. and Gulen Savas, H. (2017). "Perceptions of nursing students regarding childbirth". Journal of Duzce University Health Sciences Institute, 7 (3), 156-160.
12. Gençdoğan, B. (2006). "Premenstruel sendrom için yeni bir ölçek". Türkiye'de Psikiyatri Dergisi, 8 (2), 81-87.
13. Yalnız, H, Canan, F, Ekti Genç, R, Kuloğlu, M.M. ve Geçici, Ö. (2017). "Travmatik doğum algısı ölçeğinin geliştirilmesi". Yeni Tıp Dergisi 6, 81-87.
14. De Schepper, S, Vercauteren, T, Tersago, J, Jacquemyn, Y, Raes, F, and Franck, E. (2016). "Post-Traumatic Stress Disorder after childbirth and the influence of maternity team care during labour and birth: A cohort study". Midwifery, 32, 87-92.
15. Saisto, T, Salmela-Aro, K, Nurmi, J.E, Könönen, T, and Halmesmäki, E. (2001). "A randomized controlled trial of intervention in fear of childbirth". Obstetrics & Gynecology, 98 (5), 820-826.
16. Erci, B, Okanlı, A. ve Kılıç, D. (2010). "Premenstruel Sendromun Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ve Depresyon Düzeyi İle İlişkisi". Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2 (2). <https://doi.org/10.31461/ybpd.538946>
17. Çatakoğlu, H. (2016). 25 Yaş Üstü Kadınlarda Premenstrual Sendrom Görülme Sıklığı ve İlişkili Faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
18. Adıgüzel, H, Taşkın, E.O. ve Danacı, A.E. (2007). "Manisa ilinde premenstrüel sendrom belirti örüntüsü ve belirti yaygınlığının araştırılması". Türk Psikiyatri Dergisi, 18 (3), 215-22.
19. Singh, H, Walia, R, Gorea, R.K, and Maheshwari A. (2004). "Premenstrual syndrome (PMS) the Malady and the law". Journal of Indian Academy of Forensic Medicine, 26 (4), 129-131.
20. Skrzypulec-Plinta, V, Drosdzol, A, Nowosielski, K, and Plinta, R. (2010). "The complexity of premenstrual dysphoric disorder--risk factors in the population of Polish women". Reproductive Biology Endocrinology. 8, 141.
21. Karlström, A, Nystedt, A, and Hildingsson, I. (2015). "The meaning of a very positive birth experience: focus groups discussions with women". BMC pregnancy and childbirth, 15 (1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12884-015-0683-0>
22. Larkin, P, Begley, C.M, and Devane, D. (2009). "Women's experiences of labour and birth: an evolutionary concept analysis". Midwifery, 25 (2), e49-e59.
23. Utkualp, N. ve Ogur, P. (2010). "Öğrencilerin doğum kadın hastalıkları ve hemşireliği dersi alan uygulamasına ilişkin duygu ve düşünceleri". Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 3 (1), 45-54.
24. Soet, J.E, Brack, G.A, and DiIorio, C. (2003). "Prevalence and predictors of women's experience of psychological trauma during childbirth". Birth, 30 (1), 36-46.
25. Creedy, D.K, Shochet, I.M, and Horsfall, J. (2000). "Childbirth and the development of acute trauma

- symptoms: incidence and contributing factors". *Birth*, 27 (2), 104-111.
28. Harris, R, and Ayers, S. (2012). "What makes labour and birth traumatic? A survey of intrapartum 'hotspots'". *Psychology & health*, 27 (10), 1166-1177.
29. Garthus-Niegel, S, von Soest, T, Vollrath, M.E, and Eberhard-Gran, M. (2013). "The impact of subjective birth experiences on post-traumatic stress symptoms: a longitudinal study". *Archives of women's mental health*, 16 (1), 1-10.
30. Aktaş, S. (2018). "Multigravidas' perceptions of traumatic childbirth: Its relation to some factors, the effect of previous type of birth and experience". *Medicine Science International Medical Journal*, 7 (1), 203-209.
31. Aydoğdu, S.G.M, Uzun, B. ve Özsoy, Ü. (2018). "Ebelik öğrencilerinin normal vajinal doğum yapma konusundaki görüşleri". *Androloji Bülteni*, 20, 78-84.
32. Güleç Şatır, D. (2020). "Hemşirelik Öğrencilerinde Doğum ve Ebeveynliğe Hazırlık Dersinin Doğum Korkusu ve Travmatik Doğum Algısına Etkisi". *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10 (3), 423-428.
33. Görgün, Ş. (2020). Gebelerin Öz-Yeterlilikleri İle Travmatik Doğum Algısı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
34. Keskin, U.T, Yeşilfidan, D, Adana, F. ve Okyay P. (2016). "Aydın Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde perimenstrüel şikâyetler ve başa çıkma yöntemleri". *Taf Preventive Medicine Bulletin*. 15 (5), 382-388.
35. Aba, Y, Ataman, H, Dişsiz, M. ve Sevimli, S. (2018). "Genç kadınlarda premenstrual sendrom, fiziksel aktivite ve yaşam kalitesi". *Journal of Academic Research in Nursing*, 4 (2), 75-82.
36. Özkan, S. ve Koç, G. (2020). "Kadınlarda Premenstrual Sendrom Yaşanmasını Etkileyen Sosyal ve Kültürel Faktörler". *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 180-185.
37. Dilcen, H.Y. ve Ekti R. (2019). "Travmatik Doğumun Önlenmesinde Ebinin Rolü". *Life Sciences*, 14 (3), 64-73.
38. Elkin, N. (2015). "Sağlık bilimleri yüksekokulu öğrencilerinde premenstrual sendrom görülme sıklığı". *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 94-110.